

BeeHive

השיח ברשתות החברתיות במזה"ת

עורכים: ד"ר הראל חורב, סמדר שאול

כרך 4, גיליון 1, ינואר 2016

תוכן עניינים

- 1..... משבר אמון בין צעירי מצרים המשכילים ומשטר אל-סיסי
- 4..... ה"בליץ התקשורתי" של "המדינה האסלאמית" נגד אויביה ומאפייניו
- 7..... "טלגרם" – הרשת החברתית הפופולרית ביותר באיראן

דבר העורכים

הדסק לחקר רשתות חברתיות על שם דורון הלפרן שמח להגיש לכם את גיליון ינואר של **ביהייב**. גיליון זה בוחן את משבר האמון בין צעירי מצרים המשכילים למשטר אל-סיסי על רקע התערבות האחרון בבחירות להתאחדות הסטודנטים; סוקר את השימוש שעושה "המדינה האסלאמית" ברשתות החברתיות ככלי להפצת קמפיינים אינטנסיביים נגד אויביה ומצביע על השימוש הגובר בקרב אזרחי איראן בישומון המסרונים "טלגרם" ומשמעויותיו.

קריאה מהנה!

משבר אמון בין צעירי מצרים המשכילים ומשטר אל-סיסי

ד"ר מיכאל ברק

לקראת סוף דצמבר 2015 השיקו סטודנטים מעשרים וארבע אוניברסיטאות שונות ברחבי מצרים קמפיין מחאה נרחב ברשתות החברתיות נגד מעורבות משרד החינוך המצרי בבחירות להתאחדות הסטודנטים של מצרים ונגד הפגיעה בחופש הביטוי. המחאה המקוונת משקפת את משבר האמון ההולך ומחריף בין צעירי מצרים המשכילים ומערכות השלטון, ואת אכזבתם הקשה של הצעירים מסירוב השלטונות לאמץ ערכים דמוקרטיים.

התאחדות הסטודנטים של מצרים הינה ארגון גג של אוניברסיטאות ממשלתיות ופרטיות אשר החל לפעול בשנת 2011, לאחר הדחתו של הנשיא מובארכ מהשלטון. ביולי 2013, עם הדחתו של הנשיא מוחמד מורסי, הוקפאו הבחירות להתאחדות. את ההקפאה יזמו אנשי הנשיא החדש, עבד אל-פתאח אל-סיסי, אשר ביקשו "לטהר" את כתלי האוניברסיטאות מתאים סטודנטאליים המזוהים עם תנועת האחים המוסלמים, שהוכרזה כארגון טרור. כשנתיים וחצי לאחר מכן, בנובמבר 2015, התחדשו הבחירות להתאחדות כאשר אחוזי ההצבעה שנרשמו בבחירות היו נמוכים; רק 30% מקרב ציבור הסטודנטים במצרים השתתף בהן. ייתכן שתרים לכך, בין היתר, הקמפיין שניהלו סטודנטים תומכי תנועת האחים המוסלמים ברשתות החברתיות, אשר קרא להחרמת הבחירות תחת הכותרת "זכותנו" (חקנא), במחאה על הפיכתו הצבאית של אל-סיסי ודיכוי חופש הפרט במצרים מאז.¹

עלון מטעם סטודנטים תומכי האחים המוסלמים
הקורא להחרמת הבחירות להתאחדות הסטודנטים

בבחירות הנוכחיות להתאחדות בלטו שני גושים עיקריים: תנועת "קול הסטודנטים של מצרים" (צות טלאב מצר), אשר נהנתה מתמיכה עקיפה של המשטר, והתארגנות של סטודנטים עצמאיים, שהשתייכו ברובם לתנועת "מהפכת ה-25 בינואר", עליה נמנים אקטיביסטיים צעירים חילוניים המתנגדים למשטרו של אל-סיסי. בסיכומו של דבר, נבחרו לתפקידי יו"ר ההתאחדות וסגנו, עבדאללה אנוור ועמר אל-חלו, אשר בלטו בשעתו בתנועת "מהפכת ה-25 בינואר". תוצאות הבחירות לא התקבלו בעין יפה בקרב המשטר המצרי. שר החינוך, אשרף אל-שיחי, החליט לדחות את ההכרזה עליהן בטענה שבין הנציגים הנבחרים מצויים גם תומכי "האחים המוסלמים". אל-שיחי אף פרסם צו המורה על פיזור התאחדות הסטודנטים המצרית בנימוק לאי-סדרים בבחירות באוניברסיטת אל-זקאזיק.

**תמונות אישי ציבור מצריים התומכים במאבק
התאחדות הסטודנטים המצרית**

התערבות המשטר המצרי בתוצאות בחירות התאחדות הסטודנטים משקפת, ככל הנראה, חשש להתגבשות אופוזיציה לוחמנית לשלטון בקרב המשכילים הצעירים. הטיב לתאר זאת אחמד אל-בקרי, סגן ראש התאחדות הסטודנטים של מצרים וראש התאחדות הסטודנטים של אוניברסיטת אל-אזהר, שציין באוקטובר 2015 כי בעידן של אל-סיסי "כל האוניברסיטאות מרושתות במצלמות מעקב. הסטודנט המצרי הפך לסכנה על הביטחון הלאומי, ו[אמצעי] הביטחון החלו לנהל את האוניברסיטאות".²

**ראשת איחוד הסטודנטים לשעבר
באוניברסיטת עין שמס ונשיאת
ארגון "רושטה" לחינוך רפואי על
בסיס התנדבותי, המביעה הזדהות
עם מאבק התאחדות הסטודנטים
במצרים**

ההחלטה על פיזור ההתאחדות הנוכחית עוררה זעם רב והציתה מחאה בפייסבוק ובטוויטר תוך שימוש בהאשטאג "אדעם אתחאד אל-טלאב מצר". סטודנטים מכל רחבי המדינה ביטאו את תסכולם ברשתות החברתיות וקראו להפעיל לחץ על מקבלי ההחלטות לשנות את החלטתם.³ לדברי סטודנטים רבים, התערבות בוטה זו של המשטר המצרי בבחירות מחריפה את משבר האמון בין הדור הצעיר במדינה למשטר, מרחיקה צעירים מהחיים הפוליטיים ונתפשת כביטוי להחזרת סמלי משטר הדיקטטורי של מובארכ. לראייתם, המשטר המצרי מטפח תאים סטודנטיאליים הסרים למרותו, ובמקביל גודע כוחות העלולים לאיים על יציבותו. אחרים ציינו, כי יש להפנים שמדובר במשטר צבאי המעדיף לאכוף את רצונו "ולהשליך את רצון העם ובחירותיו לזבל". סטודנטים אף טענו כי הצעירים החילוניים שגו כאשר לא המשיכו את הפיכת ינואר 2011, בהדגישם כי "זיכרון העם קצר, (וכי) אנשי הצבא אינם יודעים מהי דמוקרטיה". היו אף שהביעו חשש מפני פרוץ מחאה עממית באוניברסיטאות בפתחו של הסמסטר השני, אם לא יחזור בו המשטר מפירוק התאחדות הסטודנטים.⁴

במחאה המקוונת ביטאו תמיכה גם מועמדים לשעבר לנשיאות, אנשי תקשורת, חברי פרלמנט ואישי ציבור, אשר צרפו חתימתם לעצומה שקראה למשרד החינוך לחזור בו מהחלטתו ולתבוע מאל-סיסי וראש הממשלה להתערב לאלתר במשבר.⁵ חמדי צבאחי, חבר פרלמנט ומועמד לנשיאות מצרים, צייץ בטוויטר כי מדובר ב"החלטה מקפחת וגסה של שלטון הסובל מהתנפחות "שרירים בטחונים" ומהבנה מדינית צרה".⁶ עמאר אל-דין, עורך היומון אל-שרוק, קבל על החלטת הפירוק והתרה בשל "המחיר שישלמו מיניסטרוין [החינוך], הממשלה והמנגנונים הקשורים בנושא, נוכח האנטגוניזם [שהם מעוררים] בקרב הסטודנטים באוניברסיטאות".⁷

לסיכום, החלטת משרד החינוך המצרי לבטל את תוצאות הבחירות להתאחדות הסטודנטים נתפשת בעיני סטודנטים רבים כהפרה בוטה של ערכי הדמוקרטיה וכניסיון לכפות את רצון המשטר על אזרחיו. יתר על

כן, המשבר מבטא את חוסר האמון ההדדי הקיים בין צעירי מצרים המשכילים והמשטר. על רקע משבר זה, מהוות הרשתות החברתיות ערוץ ייחודי המאפשר לצעירים במצרים להביע את מצוקתם מהמצב הקיים ולהגביר את המודעות הציבורית לבעיותיהם, במיוחד כאשר קול מחאתם איננו נשמע מספיק בתקשורת הכתובה המסורתית. יש לזכור, כי בתקופתו של מובארכ זיהו הצעירים ברשתות החברתיות כלי לארגון הפגנות נגד המשטר במחאה על המציאות הקיימת, שבסופו של דבר הוביל לנפילת משטרו של מובארכ. תסכולם הגובר של הצעירים בעקבות המשבר הנוכחי מתבטא כבר עתה בהחרפת הטון נגד הפיכתה של מצרים לדיקטטורה צבאית ועלול לגלוש מהמרחב הווירטואלי להפגנות בשטח בתביעה להחלת דמוקרטיזציה אמיתית במצרים.

ה"בליץ התקשורתי" של "המדינה האסלאמית" נגד אויביה ומאפייניו

גלעד שילוח

בדצמבר האחרון ניהלה "המדינה האסלאמית" קמפיין תקשורתי חסר תקדים בהיקפו נגד בית המלוכה הסעודי. קמפיין זה נעשה בתגובה להכרזת מוחמד בן סלמן, שר ההגנה וסגן יורש העצר של בית המלוכה, על הקמת קואליציה צבאית אסלאמית אשר תמקד את פעילותה נגד ארגוני טרור, שהבולט בהם הוא ארגון "המדינה האסלאמית".⁸ הקמפיין כלל חמישה-עשר סרטונים שונים אשר הופצו על ידי מספר מחוזות (וילאיה) של "המדינה האסלאמית" בתוך ימים ספורים. בכלל הסרטונים הועבר אותו המסר – זה לגיטימציה לבית המלוכה הסעודי, תוך הצגת קשריו עם המערב, וקריאה למוסלמים החיים בסעודיה להצטרף למאמץ המלחמתי בסוריה, עיראק ויתר המחוזות, או לחלופין, לפגוע בבית המלוכה בתחומי המדינה. הקמפיין נוהל באופן ממוקד ואגרסיבי, באמצעות הרשתות החברתיות והיה בבחינת "בליץ תקשורתי" נוסף, מני כמה, שניהלה "המדינה האסלאמית" נגד מי שהיא תופסת כאויביה.

בין הקמפיינים שניהלה "המדינה האסלאמית" השנה, בלט הקמפיין שהוביל הארגון לאחר מתקפת הטרור הקטלנית שביצע בצרפת ב-13 בנובמבר 2015, שהייתה למתקפה המשמעותית והמוצלחת ביותר מבחינת הארגון נגד המערב. במסגרת הקמפיין, הופצו שנים-עשר סרטונים נגד צרפת בתוך תשעה ימים בלבד.⁹ בחלק מהסרטונים חגגו את תוצאות המתקפה, באחרים איימו על צרפת והמערב בפיגועים נוספים ובכמה מהם לעגו לתגובה הכושלת של צרפת לפיגועים. קמפיין נוסף נוהל באוקטובר 2015 ומטרתו הייתה לעודד גיוס סומלים, בדגש על חברי ארגון א-שבאב הסומלי, ל"מדינה האסלאמית" כחלק משאיפתה של האחרונה להתפשט למזרח יבשת אפריקה. במסגרת הקמפיין הופצו שישה סרטונים בתוך שלושה ימים בלבד.¹⁰ גם בזירה הישראלית נרשם קמפיין אגרסיבי שהתייחס לגל הטרור הפלסטיני שהחל בספטמבר 2015. במסגרת הקמפיין, הפיצה "המדינה האסלאמית" באוקטובר האחרון לפחות ארבעה-עשר סרטונים בחמישה ימים בלבד, בהם הדגיש הארגון את חשיבות מסגד אל-אקצא, הבטיח לשחרר את המקומות הקדושים מידי היהודים ועודד את המפגעים הבודדים הפלסטיניים להמשיך בפעולותיהם.¹¹ שיא הקמפיין נרשם ב-23 באוקטובר בסרטון שהפיץ מחוז של "המדינה האסלאמית" בדמשק, בו נראה לוחם של הארגון, לכאורה, מדבר עברית רהוטה ומאיים על ישראל כי "המלחמה האמתית טרם החלה" וכי "בקרב לא יישאר יהודי אחד בכל רחבי הארץ".¹²

הקמפיינים שמובילה "המדינה האסלאמית" דומים אחד לשני באופן הצגת התכנים הנבחרים, בצורת הפקתם והפצתם. בסרטונים רבים, הארגון מציג קטעי ארכיון או קטעי אילוסטרציה היסטוריים אשר מחזקים את טענותיו. בקמפיין נגד סעודיה, לדוגמה, מרבית הסרטונים נפתחים בקטעים המציגים מפגשים של בית המלוכה הסעודי עם נשיאי ארצות הברית או קטעים היסטוריים המסבירים את חשיבות חצי האי ערב. בקמפיין נגד צרפת, הדגיש הארגון את תשומת הלב הרבה לה זכתה המתקפה בערוצי החדשות בעולם, ובקמפיין נגד ישראל הסרטונים הציגו את חשיבותו הדתית של אל-אקצא, כמו גם את השתלטות היהודים על פלסטין. בכלם מוצג לפחות פעיל אחד של המדינה האסלאמית המעביר את המסר בצורה קולחת מול המצלמה, בעודו חמוש ולבוש מדים. הדוברים בסרטונים מציגים, בדרך כלל, את הרעיון הכללי של הקמפיין או הסרטון בתחילת דבריהם, ולקראת סוף הסרטונים מפנים איומים ישירים נגד אויביהם. הקמפיינים מופצים ברשתות החברתיות על גבי האשטגים ייעודיים, בצורה אינטנסיבית ובפרק זמן קצוב. במסגרת

הקמפיין נגד סעודיה, תומכי הארגון פרסמו פוסטים הקוראים להפיץ את הסרטונים תחת ההאשטג #بلاد_الوحي_صيرا (הוי ארץ ההתגלות, התאזרי בסבלנות), שהפך לאחר מכן לסיסמת הקמפיין.¹³ בקמפיין נגד ישראל ההאשטג המוביל שאיתו הופצו הסרטונים היה #نحر_اليهود (שחיתת היהודים) ובקמפיין שהופנה לא-שבאב נבחר ההאשטג #أبها_المجاهد_في_الصومال (הוי לוחם הג'יהאד בסומליה).

קמפיין "המדינה האסלאמית" נגד ישראל

הקמפיינים מנוהלים על ידי "המדינה האסלאמית" בצורה ריכוזית ומכוונת. מקורם בהנהגה הבכירה של הארגון אשר מנחה את "לשכת התעמולה" המרכזית שתחתיה ומשם עוברות ההנחיות ל"משרדי התעמולה" המקומיים של כל מחוז. יכולתה של המפקדה לרתום את מחוזותיה – הן המרוחקים והן הפריפריאליים, כדוגמת מחוז חדרמות שבתים ומחוז ברקה בלוב – למאמץ התודעתי, לא רק שמוכיחה אפקטיביות רבה בהעברת המסרים הנקודתיים, אלא תורמת גם להילה האופפת את המדינה האסלאמית ומייצרת אשליה לפיה חוצה הארגון את גבולותיו הטריטוריאליים והוא נוכח ופעיל בשטחים נרחבים במזרח התיכון ובאפריקה. בהתחשב ביכולות ההפקה הגבוהות של הסרטונים המופצים, המחייבות פרק זמן של הכנה, הפקה ועריכה, נראה שהמחוזות השונים נוטלים רק חלק קטן בהפקתם, ולמעשה מפקדת התעמולה המרכזית היא שאחראית לכך, בעוד שהמחוזות אמונים על הפצת הסרטונים בפועל.

היקף הפעילות התקשורתית של המדינה האסלאמית בשנה החולפת ממחיש את גודל ההשקעה של הארגון במכונת התעמולה שלו, המשודרת והכתובה כאחת. מתוך סיכום הפעילות התקשורתית בשבועון רשמי של הארגון, "אל-נבא", המופץ ברשתות החברתיות ואף מחולק פיזית בשטחי המדינה האסלאמית, נטען כי בתוך שנה אחת פרסמו מחוזות "המדינה האסלאמית" לא פחות מ-710 קטעי וידאו, ו-14,523 תמונות, מתוכן 1,787 בסטילס. עוד צוין כי "משרדי התקשורת" של המחוזות השונים אמונים על כיסוי האירועים

המקומיים בתוך כל מחוז, וכי הגם שמדובר בגופים נפרדים, פועלים גופים אלו "תחת פיקוח ישיר של 'לשכת התקשורת' (המרכזית)"¹⁴, הלוא היא לשכת התעמולה.

הדמיון באופן הצגת התכנים, בצורת ההפקה ובדרך ההפצה מוכיחים שוב כי מכונת התעמולה של המדינה האסלאמית פועלת בצורה ריכוזית, אחידה ומתוכננת. מסקנה זו מחזקת את ההערכה שגם חלקיו האחרים של הארגון מתאפיינים בשליטה ריכוזית¹⁵, וזאת בניגוד להערכות שעד לא מכבר גרסו כי מדובר בארגון מבוזר למדי, הן בפעילותו התקשורתית והן בפעילותו המבצעית. מתוך הקמפיינים שמובילה "המדינה האסלאמית" ניתן ללמוד על הנושאים אשר עומדים בראש מעייניו של הארגון והמסרים שברצונו להטמיע. "המדינה האסלאמית" משכילה לעשות שימוש משמעותי ברשתות החברתיות, באמצעותם מפיץ הארגון כמות גדולה של סרטונים לאלפי משתמשים באמצעות האשטג אחד.

”טלגרם” – הרשת החברתית הפופולרית ביותר באיראן

ד”ר רוז צימט

בשנה האחרונה התרחב השימוש ברשת טלגרם (Telegram) באיראן באופן דרמטי. רשת חברתית זו נחשבת לאחת מישומי (אפליקציות) המסרוניים המאובטחים ביותר בטלפונים הסלולאריים ונפוצה מאוד בקרב אזרחי איראן המייחסים חשיבות ליכולות האבטחה של המערכת. זאת לנוכח מאמצי המשטר לעקוב אחר התעבורה ברשתות, לרבות ביחס לישומון מאובטח זה.

מנתונים עדכניים, שהתפרסמו בסוף שנת 2015, עולה כי מספר המשתמשים בטלגרם באיראן הגיע ליותר מ-20 מיליון. ב-26 בדצמבר מסר אבו-אל-חסן פירוזאבאדי, מזכיר מועצת הסייבר הלאומית, כי קרוב ל-22 מיליון אזרחים איראנים חברים ברשת וכי 15 מיליון מתוכם הם גולשים פעילים.¹⁶ סקר שביצע מרכז הסקרים של הסטודנטים באיראן (ISPA) בחודשים נובמבר-דצמבר 2015, העלה, אף הוא, כי ”טלגרם” הפכה לרשת הנפוצה ביותר באיראן עם למעלה מ-37% משתמשים בקרב בני 18 ומעלה. הסקר הציג עליה של קרוב לפי שניים באחוז המשתמשים ברשת בטהראן בלבד: מ-25% במרץ 2015 ל-48% במועד עריכת הסקר האחרון. השימוש ב-Viber, לעומת זאת, שנחשבה לאפליקציה הנפוצה ביותר בקרב האיראנים עד לשנה האחרונה אך גם לפחות מאובטחת, ירד באופן משמעותי מ-42% מקרב אזרחי טהראן, שהשתמשו ברשת נכון למרץ 2015, ל-13% בלבד במועד עריכת הסקר.¹⁷

השימוש ברשת טלגרם התרחב בחודשים האחרונים גם לבכירים במשטר ולאמצעי תקשורת מובילים, שהחלו להפעיל ערוצי שידור באמצעות הישומון. בין מפעילי הערוצים נמנים לשכת המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי; לשכת הנשיא, חסן רוחאני; רשות השידור הממלכתית; סוכנויות ידיעות ואתרי חדשות מובילים, שחלקם אף מזוהים עם הימין הרדיקלי ומשמרות המהפכה, כגון: ”פארס” ו”תסנים”.

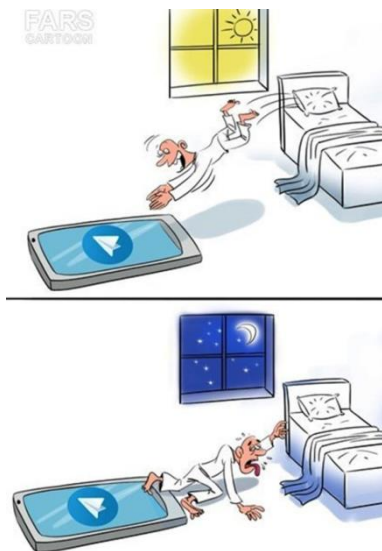
הפופולריות הגדלה של הרשת ניכרה היטב ביולי האחרון, בעקבות האטה במהירות הגלישה בטלגרם באיראן, שנמשכה מספר שבועות ועוררה תגובות נזעמות מצד הגולשים. לטענת חברת טלגרם, לא העומס הוא שגרם למהירות הגלישה האיטית אלא הספקים המקומיים באיראן שניסו להגביל במכוון את תעבורת הרשת.¹⁸ שלטונות איראן דחו טענות אלו והכחישו כי בכוונתם לחסום את הרשת.¹⁹

האשמה דומה התקבלה באוקטובר 2015, במסגרת עימות פומבי שפרץ בין מנכ”ל טלגרם, פאבל דורוב, לשלטונות האיראניים. ב-20 באוקטובר צינף דורוב בחשבון הטוויטר שלו כי הגישה לטלגרם באיראן נחסמה לאחר שהחברה סירבה להיענות לדרישת משרד התקשורת להעניק לשלטונות איראן כלי מעקב וריגול אחר אזרחי המדינה.²⁰ דובר משרד התקשורת הזדרז להכחיש טענה זו והדגיש כי אין כל כוונה לחסום את טלגרם.²¹ גם דובר חברת התקשורת האיראנית הבהיר כי הממשלה מתנגדת לחסימה גורפת של הרשתות החברתיות, וכי מדיניות זו תהיה בתוקף עד תום כהונתה של הממשלה הנוכחית.²² בעקבות הבהרות אלה חזר בו דורוב מטענותיו הקודמות בנוגע לחסימת הרשת על-ידי השלטונות.²³

במקביל להצהרות של נציגי המשטר האיראני שאין בכוונתם לחסום את הגישה לטלגרם, השמיעו משמרות המהפכה אזהרות בנוגע לשימוש בישומון זה. בהודעה מטעם זרוע לוחמת הסייבר של משמרות המהפכה

נאמר כי בכירים בטלגרם הסכימו אומנם להסיר את האפשרות לשלוח סטיקרים שאינם מוסריים באמצעות הישומון, אך עדיין קיימת אפשרות להפיץ באמצעותו תכנים העלולים לפגוע בביטחון המדינה או בקודשי האסלאם.²⁴ השלטונות לא הסתפקו באזהרות ופתחו בגל מעצרים כנגד מנהלי קבוצות ברשת. במחצית נובמבר נעצרו למעלה מעשרים מנהלי קבוצות, שהואשמו בהפצת תכנים "בלתי-מוסריים" באמצעות טלגרם.²⁵

בהמשך לכך, דיווחו אמצעי התקשורת באיראן בדצמבר האחרון על הפעלת "סינון חכם" במסגרתו נפסלות הודעות ספציפיות הכוללות תכנים אסורים כהגדרתם. גולשים איראנים העידו כי ניסיונותיהם לשלוח הודעות שכללו מילים או ביטויים מסוימים כשלו, וכי מיד לאחר מכן קיבלו הודעה לפיה לא ניתן לשלוח את הודעתם בשל מגבלות מקומיות בארצם.²⁶ אף על פי כן, בינואר 2016 החליטה "הועדה לקביעת קריטריונים פליליים" האחראית למדיניות סינון אתרי אינטרנט וחסומים, שלא לחסום כליל את הגישה לישומון. מזכיר הועדה, עבד אל-סמד ח'ורם אבאדי, הבהיר, עם זאת, כי הזכות לחסום את הרשת בעתיד שמורה בידי הרשות השופטת.²⁷

החיים במרחב הווירטואלי מתוך סוכנות הידיעות "פארס"

המדיניות האמביוולנטית של השלטונות כלפי טלגרם משקפת את מאבקי הכוחות הפוליטיים הפנימיים באיראן. ממשל הנשיא רוחאני אימץ גישה ליברלית יחסית ביחס לרשתות החברתיות ודוגל בהסרת החסימה מעל הרשתות. עמדה זו מנוגדת לגישת החוגים השמרנים, המזהים ברשתות כלים המשמשים את אויבי איראן במערב לצורך חדירה תרבותית וריגול. ביטוי לגישה זו ניתן למצוא, למשל, במאמר שהתפרסם ביוני 2015 באתר הרדיקלי "משרק ניוז" תחת הכותרת: "טלגרם: נשק או תוכנה?". האתר כינה את הרשת "רשת אנטי-חברתית ציונית" וטען כי אחד ממשקיעיה המרכזיים הוא איש העסקים הישראלי-גיאורגי מיכאל מירילשוילי, שהוגדר כ"בכיר ביטחוני ישראלי". האתר האשים את טלגרם באיסוף שיטתי של מידע אודות משתמשי הרשת ובמסירתו לידי שירותי הביון המערביים הזקוקים לו לצורך "הנדוס חברתי" של החברה האיראנית. האתר קרא לשלטונות לפעול בדחיפות לחסימת "המלחמה האינטרנטית הציונית" ולמנוע ניצול מידע פרטי אודות גולשים איראנים על-ידי "אויבי האסלאם והמוסלמים".²⁸

העליה הדרמטית בשימוש בטלגרם במקביל לשימוש הנמשך ביתר הרשתות החברתיות מעידים על כישלון מאמצי המשטר לבלום את חדירת הרשתות החברתיות הזרות לאיראן. אחד מחברי הועדה האחראית לסינון אתרים ברשת הודה לאחרונה כי אם יאסרו השלטונות את השימוש בטלגרם, יעברו הגולשים לישומונים אחרים.²⁹ המגבלות שהטילו השלטונות על רשתות חברתיות וישומוני גלישה לא זו בלבד שלא מנעו את השימוש בהן, אלא אף שיפרו את יכולתם של אזרחי איראן להתאים עצמם בקלות לאילוצים המשתנים ולעבור במהירות בין הרשתות השונות. יכולות ההצפנה המתקדמות של טלגרם עשויות להגביר את הביטחון שאזרחים איראנים חשים ביחס לשימוש בה. תחושת ביטחון זו עשויה להביא בעתיד להרחבת השימוש בה

גם לניהול שיח בנושאים הנחשבים רגישים מבחינה פוליטית, כגון יצירת קשרים עם גולשים בעולם, העברת מסרים ואף התארגנויות.

-
- ¹ #مقاطع_انتخابات_الاتحاد ; <https://www.facebook.com/events/1692702804298037>
- ² 28.10.15 :
- ³ <http://www.shafaff.com/article/10436?title=+الأمین>
- ⁴ #ادعم_اتحاد_طلاب_مصر ; <https://www.facebook.com/shabab6april/posts/10154411657968294>
- ⁵ <http://www.ipetitions.com/petition/supportESu> : לדף העצומה ואיסוף החתומות ראו :
- ⁶ 26.12.15 :
- ⁷ <https://www.facebook.com/Hamdeen.Egypt/photos/a.251269401623123.59663.125163844233680/927225847360805>
- ⁸ 28.12.15 :
- ⁹ <http://www.shorouknews.com/columns/view.aspx?cdate=28122015&id=bbc86d7e-acd0-4501-997a-f71fcbb2a9e2>
- ¹⁰ Noah Browning and John Irish, "Saudi Arabia announces 34-state Islamic military alliance against terrorism", *Reuters*, December 15, 2015. <http://www.reuters.com/article/us-saudi-security-idUSKBN0TX2PG20151215>
- ¹¹ https://ia801506.us.archive.org/6/items/frferg_list_10/10.pdf
- ¹² <https://justpaste.it/o562>
- ¹³ <http://justpaste.it/ogmu>
- ¹⁴ <https://justpaste.it/ohqi>
- ¹⁵ <https://twitter.com/lsgl9/status/677149504072757248>
- ¹⁶ <https://dawaalhaq.com/post/32881> وكالة الأنباء الإسلامية حق
- ¹⁷ Harel Chorev, Hadas Sofer-Shabtai and Linda Dayan, "ISIS Social Networks as an Imagined Community", *ISIS Media Watch*, MDC's Network Analysis Desk, No. 1 (November 2015).
- ¹⁸ "נתוני פירוזאבאדי בנוגע למשתמשי האיראנים בטלגרם", *תאבנאכ*, 26 בדצמבר, 2015.
- ¹⁹ "נתונים מעניינים בנוגע למשתמשי טלגרם באיראן", *פארסיני*, 1 בינואר, 2016.
- ²⁰ 29.6.15 :
- ²¹ <https://twitter.com/telegram/status/615503724195278848>
- ²² "חברת התקשורת אינה יכולה לשמש את טלגרם", *תסניס*, 5 ביולי, 2015 ; "Iran Denies Censoring the Secure Messaging App 'Telegram'", *Motherboard*, 30 June, 2015.
- ²³ <https://twitter.com/durov/status/656551981226528768>
- ²⁴ "משרד התקשורת לא חסם את טלגרם", *מהר*, 21 באוקטובר, 2015.
- ²⁵ "חברת התקשורת : טלגרם לא תחסם עד תום כהונת הממשלה הזו", *עשר-י איראן*, 21 באוקטובר, 2015.
- ²⁶ <https://twitter.com/durov/status/661975372116922368>
- ²⁷ "אזהרת משמרות המהפכה לחלק ממשמשי טלגרם", *אלף*, 20 באוקטובר, 2015.
- ²⁸ "Managers of 20 Telegram channels arrested", *Iran Daily*, 15 November, 2015.
- ²⁹ "סינון חכם של טלגרם באיראן", *DW* בפרסית, 22 בדצמבר, 2015.
- ³⁰ "חסימת טלגרם לא אושרה", *תסניס*, 5 בינואר, 2016.
- ³¹ "טלגרם : נשק או תוכנה?", *משרק ניז*, 19 ביוני, 2015.
- ³² "75% ממשמשי טלגרם הם איראנים", *מהר*, 18 בנובמבר, 2015.